

POTOPA

Napsal: HENRYK NIEMCEWICZ Velký historický román

Král popojel poněkud níže a za stavil koně, aby k uvítání sestoupl. Pan maršálek vida to, přiskočil, aby třemeno podržel důstojněma svými rukama. Lehopiv bohatě ozdobenou svou pláštěnkou, po příkladu anglických dvorůn ji hodil pod královu nohu.

Král hluboce dojat rozeyřel náruč a objal pana maršálka jako bratra.

Chvíli oba nemohli promluvit, leč při tom krásném pohledu dalo se vojsko, šlechta, lid do ohromného křiku, tisíce čapek vyletělo do výše, zahoukly všecky muškety samostatně, pistole, a z Lubovic ozvala se děla vzdáleným basem, až se zatřásl hory, probudily všecky ozvěny, jež počaly obíhat, odrážejíce se o temné stěny horů a o skály.

— Pane maršálku — řekl král vám za restauraci tohoto království budeme vděční.

— Milostivý pane! — odpověděl Lubomírský — jmením svoje, život, krev, vše skládám k nohou vaší královské milosti.

— Vivat! Vivat Joanes Casimirus rex! — héměly výkřiky.

— Ať žije král, otec náš! volal horalové.

Zatím pánové, kteří jeli s králem, obklopili maršálka, leč on neodstupoval od krále. Po uvítání sedl král opět na koně a pan maršálek, nechtěje znáti mezi v pološtinství a v uctívání krále, nehopil králova koně za uzdu a sám jda pěšky, provázel krále uprostřed řad vojska za ohlušujících výkřiků až ku pozlačenému kočáru, do něhož zapřazeno bylo osm koní, do něhož král usedl s papežským nunciem Vidonem.

Biskupové a hodnostáři usadili se v kočárech ostatních, máčej je zvolna k Lubovic. Pan maršálek jel při okně králova kočáru, pyšný a blažený, jako by ho již byli za otec vlasti prohlásili. Nádvoří, na němž král sestoupil, chodba i schody potaženy byly červeným sukem. Ve vší době dovozených z Itálie zapálena byla východní kadidla. Většina pokladu rodu Lubomírských, náčiní stříbrného a zlatého, koberec, gobelín, mistrné vlašskými mistry tkaných, soch, hodin, stolů, perletí, drahokamů a jantarem ozdobných, již dříve byla dovozena do Lubovic, aby uchráněna byla před loupeživostí švédskou; nyní vše bylo rozestaveno, rozvěšeno, oslňovalo oči i měnilo zámeček v jakous zařezávanou rezidenci. A pan maršálek záměrně rozložil tu vůkol takový přepych, důstojný sultana, aby králi ukázal, že, ač se vraeí jako vyhnanec, bez peněz, bez vojska, nemaje ani šatu k převléknutí, přece jest pánem mocným, maje sluhy tak mnohé a zároveň věrné. Král úmyslu tomu porozuměl a srdce měl přeplněno vděčností, objímal přes tu chvíli pana maršálka a děkoval mu.

K hostině, která po odpočinku byla uspořádána, zasedl král na vyvýšeném místě, a pan maršálek sám mu posluhoval, nedávaje se nikomu zastoupiti. Po pravici králově zasedl nuncius Vidom, po levici kníže primas Leščiński, dále zasedli podle důstojnosti svých hodnostářů duchovní i světská, z důstojníků zasedli k hostině pánové: Vovnillovi, Viktor, Stabkovskí a Balduin Szarski, náčelník lehké jízdy druhé maršálkovy.

V druhé dvoraně byl pokryt stůl pro šlechtu menšího jména a významu, a rozlehlá zbrojnice upravená za jídelnu pro lid prostý; neboť všichni měli se v den návratu králova veseliti. A při všech stolech nebylo o němž jiném řeči, než o návratu králově, o strašných příhodách, které se cestou udály a při kterých ruka Boží krále chránila. Sám Jan Kazimír počal vypravovati o hitvě v dvoze a oslavovati onoho šlechtice, který první útok Švédův zadržel.

— A jak se mu vede? ptal se pana maršálka.

— Lékar od něho neodstupuje, a za to, že na živu zůstane, ručí, a při tom i panu z francouzů našeho vzaly ho pod ochranu a do zajata mu duši a těla nepustí, neboť je to těla mladé a hezké! odpověděl maršálek vesele.

— Chvála Bohu! zvolal král. Slyšel jsem z jeho úst něco, co vám opakovati nemohu, neboť mám za to, že jsem se přeslechl, anebo že

on v deliriu mluvil; ale, ukázalo se, že to je pravda, což řekl, pak pánuvč, teprve budete se diviti.

Jen aby to nie takového nebylo, co by vaší královskou milost zarmoutiti mohlo.

Zhola nie takového? řekl král nupak, počkala nás to nesmírné, neboť se ukazuje, že i ti, o nichž jsme přívrem souditi mohli, že jsou největšími nepřáteli našimi, v čas potřeby jsou ochotni krev za nás proliti.

Když se hostina chýlila ku konci, osvětlila veliká záře okna hodovní síně.

Co je to? zeptal se král, Milostivý pane — prosím — zvu vás k divadlu.

I chvěje se poněkud provázel krále k oknu. Tam je překvapil krásný obraz. Návěští bylo osvětleno jako za dne. Mnozívisi smolných sudů tam hořelo a vrhalo jasné žluté paprsky na oblažbu u metenou a posypanou jehličnatým kleslím, jinde plála světlá modrá, jinde červená.

I zahájeno divadlo. Rytíři prováděli různé hry i potýkali se na ostro, lipovští psi honili medvěda a pak hrali jeden, pravý Sanson, vyházoval mlýnské kolo do výše, zlehkka stop a opět je chytal.

Půlnoce teprve zábavy ukončila. Tak si vedl pan maršálek korunni, ně Švédové byli ještě v zemi.

VII.

Při hostinách a v davu sjíždějících se hodnostářů nezapomněl král na pana Kmitie, jenž v dvoze horském směle proti švédským mečím prsa nastavil. Následujícího dne po přejedu do Lubovic navštívil pana Ondřeje. Zastal ho při vědomí a téměř veselého. Byl ovšem bledý jako smrt. Na štěstí neměl žádné těžké rány; jenom mnoho krve mu ušlo.

Spatřiv krále, zvedl se Kmitie na loži a usedl, a jakkoli král naléhal, aby se opět položil, nechtěl tak učiniti.

— Milostivý pane — řekl — za několik dní již na koně sednu a s dovolením vaší královské milosti dále pojednu, neboť nepozorují, že by mi něco bylo.

— Musili vás přece jen velice pohroumat. Je to neslychaná věc, aby jediný na takové množství se odvážil udeřiti.

— Nejednou se mi to přihodilo, myslívám si, že v zlém čase šavle a resolutnost jsou hlavní věc. Ach, milostivý pane! už by se jizvy, jež na mně přišehly, ani na volské kůži nedaly sešiti. Mám už takové štěstí.

— Na štěstí nenaříkejte — neboť, jak bylo viděti, lezete bez rozmyšlení tam, kde netoliko rány, ale i smrt rozdávají. Jak dříve už provozujete vojenské řemeslo? Kde jste se bil dříve?

Lehký rúměnce zbarvil na chvilku tvář pana Kmitie.

Milostivý pane! Vždyť já jsem to, jenž na Chovaňského dorážel, když všichni už ruce svědili, a ona byla na mou hlavu vypsaná.

Slyšte — řekl náhle král — pověděli jste mi divné slova v onom dvoze, ale myslil jsem, že jste v deliriu, a že se vám rozum trochu pomátl. Ale teď opět pravíte, že jste na Chovaňského dorážel. Kdo jste tedy? Skutečně nejste Babině? My víme, kdo na Chovaňského dorážel.

Chvíli oba mlčeli; konečně mladý rytíř povzvedl přepadlou tvář svou a řekl:

— Tak jest, milostivý pane! Nemluvil jsem v deliriu, pravdu mluvím, já jsem bojoval s Chovaňským, a od času té vojny jméno moje v celé Republice proslulo. Já jsem Ondřej Kmitie, praporečník oršanský.

Tu pan Kmitie přivřel oči, blednul stále více, leč když král, překvapen jsa, mlčel — pokračoval:

— Já jsem, milostivý pane, omen prokletec, Bohem i lidskými soudy odsuzovaný pro vraždy a pro všecké svévolje, já jsem Radzivilovi sloužil a zároveň s ním vás, milostivý pane, i vlast zradil, a nyní rapíry pobádná, koňskými kopytý poslápan, vstáti nemohu, biju se v prsa a opakují: "mea culpa, mea culpa!" a o milosrdenství vaše otevošce prosím. Odpusťte mi, pane, neboť jsem vlastní své činy bývalé proklel a z té pekelné resty dávno jsem se obrátil.

Když treskly z očí Kmitieových i třesoucíma rukama počal hledati ruku králova. Jan Kazimír ruku neodbláhoval, ale zamračil se řekl:

— Kdo v této zemi korunu nosí, musí mít nevyčerpatelnou ochotu k odpuštění, proto i vám odpustiti jsem ochoten zvláště proto, že jste na Janě Hoře a nám po cestě věrně sloužil a prsa za nás nastavil.

Tedy mi odpusťte, milostivý pane! Zkrátka mluva má!

Jedno vám jen zapomenouti nemohu — že jste proti emosti tohoto národa, dosud nepokálené, nabídl knížeti Bohuslavovi, že nás mrtvého nebo živého do švédských rukou vydáte.

Kmitie, jakkoli před chvilí řekl, že není s to vstáti, vzešel se na loži, nehopil kříd nad ním visící a s obrannými rúměnci na tváři a s očima hořečně planoucíma, oddechuje rychle, řekl:

— Při spasení duši otce i matky své, při ranách Ekřizovaného — není to pravda. Jestli hříchem tím vinný jsem, necht' mne Bůh ihned náhrou smrti a věčným ohněm potrestá. Pane můj, jestli mi nevěříte, pak strbám obavy, necht' vytvoře krev má, kterou Švédové do posledního zbytku neprolili. Nikdy jsem se nenabízel. Nikdy mi taková myšlenka v hlavě nevznikla. Za království celého světa nebyl bych se čmu takového dopustil. Amen! Amen! při tomto křiku! Amen! Amen!

I všecek se třásl rozolčením a horoukem.

Krále tedy hlaf? zeptal se král překvapen. Proč? K čemu?

— Ano, milostivý pane, hlaf! To je jeho pekelná pomsta za to, co jsem mu učinil.

— A co jste mu učinil?

— Těsul jsem ho ze středu jeho dvora, ze středu všeho jeho vojska a chtěl jsem do svázaného vrhnouti k nohoum vaší královské milosti. Král přešel rukou po čele.

— Divno! Divno! — řekl — věřím vám, ale nepochopuji. Jakže? Janošovi jste sloužil a Bohuslava jste unesl a Bohuslava, jenž se přec o mně provinil, chtěl jste mi svázano přivést?

Kmitie chtěl odpověděti, leč král postřehl v té chvíli bledost jeho i únavu i řekl tedy:

— Odpovíte si a později vše mi povíte od počátku. Věřím vám, tu je naše ruka.

Kmitie přitisknul jí k ústům a chvilí mlčel, neboť se mu nedostávalo dechu, hleděl toliko králi do očí s nesmírnou láskou a konečně sebrav síly, pokračoval opět ve svém vypravování.

— Pověděl vše od počátku.

— Rozhodl jsem se, nemohu u konfederatů vaší královské milosti k vaší osobě, milostivý králi, a věrnou službou staré hříchy smazati. Ale jak jsem to měl učiniti? Kdo by přijal Kmitie? Kdo by mu uvěřil? Kdo by mne za zrádce neprohlásil? Přijal jsem jméno Babině a celou Republiku jsem přejel i do Čenstochovy jsem se dostal. Jestli jsem si tam nějakých zásluh dohýl, necht' dosvědčí kněz Kordeckí, Duem i nočí myslil jsem jen na to, abych otčině způsobem škody nahradil, krev za ni prolil a k slávě a poctivosti se navrátil. Ostarek už, milostivý pane, vite, neboť na vše jste hleděti ráčil. A jestli vás otevošce, dohoditě srdce k tomu nakloňuje, jestli nová služba oum starou převládá, nebo aspoň vyrovnala, pak mne račiz, milosti královská, do milosti své, do srdce svého přijati, neboť mne všichni opustili a nikdo mne nepotěší, kromě vás, milostivý pane. Vy, pane můj, jediný vidíte můj žal i moje slzy. Jsem vyhnanec, zrádce, křivopřisečník, a přece — pane, miluji otčinu i královský majestát! ... i Bůh vidí, že chei sloužiti vám oběma.

Slzy vyřinuly se z očí mladého muže, vzeval pláčem, a král, jako otec dohrý, nehopil ho za hlavu, líbal ho na čelo i těžil ho ...

— Ondřeji! tak jsi mi milý, jako syn roduj ... Co jsem ti řekl? Tys hřešil v zaslepenosti, ale ne jako mnozí, s rozmyslem! Ze srdce rád ti odpouštím všecko, neboť jsi už viny své smazal. Upokoj se, Ondřeji. Nejedn rád by se potěšil takovými zásluhami, jako jsou tvoje — Bůh ví! Já odpouštím i vlnst odpusti, a ještě dlouhý k budeme. Ustáť naříkati.

— Bůh račiz dáti vaší královské milosti vše dobré za tuto útěchu — pravil rytíř v pláči. Ale na ouom světě ještě odpykati musím za onu přísahu, Radzivilovi danou. Až jsem nevěděl, naž jsem přisahal — je přisaha přece jen přísahou.

— Bůh té za ni neztratí, odpověděl král — vždyť by musili půl Republiky do pekla poslati, jmenovitě všecky ty, kdož věrnost k nám zrušili.

Myslím i já, milostivý králi, že do pekla nepřejdu, neboť to mi i kněz Kordeckí zaručil, ale nebyl jist, zdali mne mine očistec. Těžká věc je to, nějakých sto let se pražít ... Nu ale buď si! Mnoho člověk snese, když mu naděje na spasení svítí, a pak modlitby, mnoho mohou pomoci a muky ukrátiť.

— Jenom se nestarej! — pravil Jan Kazimír. Vymohu u samého nuncia, aby mži za tebe sloužil. Při takové pomoci nestane si ti velká křivda. Doufej jen v milosrdenství Boží.

Kmitie se usmál.

— Ještě také — řekl — Bůh mi snad síly vrátí i vyloupu duši ještě z jediného Švéda, a to bude netoliko v nebi zásluha, ale pozemská pověst také bude napravena.

— Buď dobré mysli a o slávu časnou se nestrachej. Já jsem zde, aby té neminulo, co ti náleží. Přijdu pokojnější časy, a sám pak prohlásím své zásluhy, kteréž už nyní jsou nemalé, a které se zajisté ještě zvětší. A na sněmu dám záležitost tvou vyjednatí, a tak ti šest vrácona býti musí.

— Což o to, můj milostivý pane i otče, jak jen trochu fchie nastane, anebo i dříve ještě ihned mne sondy budou stíhati, od toho mne ani vliv a váha vaší královské milosti nechráníti nemůže. Ale což na tom. Neodmím se, dokud budu mít dechu v chřipkách a šavli v hrsti. Jenom o tu dívku mi jde. Olenka se jmenuje, milostivý pane. Dlouho jsem ji už neviděl. Mnoho jsem vytrpěl bez ní a pro ni, a byt' bych se s láskou jako s modvídlem potýkal — nie není platno — nepustí.

Jan Kazimír se rozesmál vesele a dohoditě.

— Což já mohu v té věci poraditi?

Kdo poradí, ne-li vaše královská milost! Je to statečná přivřekyně vaší královské milosti, a nikdy mi má provinění kejdanská neodpustí, leda že by vaše královská milost sama se mne zastala, jak jsem se změnil a ke službě majestátu a vlasti se obrátil, nenucen žádnými ohledy na chléb nevázan, ale z vlastní vůle.

— Jde-li o to, pak se přimluvim, a je-li ona takovou přivřekyní mou, pak i přimluva prospěti musí.

— Jen kdyby ona dívka byla na svobodě, a kdyby jí nějaká zlá příhoda nepotkala, jak se v čase vojen často stává ...

— Anděle jí chrániti budou.

— Je toho zajisté hodna.

— Aby pak té sondy nestihaly, učiníš toto: Bude teč na rychle verbováno, a jelikož, jak sám pravíš, poskvrněn jsi, nemohu ti dát splnomocnění k verbování jako Kmitieovi, ale jako Babině. Budeš verbovati i ty, což bude ku prospěchu vlasti, neboť patrně jsi voják ohovný a zkušený ... Pájdeš do pole pod panem kastelánem kyjovským. Pod ním není o smrt nouze, ale také pod ním nejsnáze lze dobyt slávy. A nadejde-li potřeba, budeš na Švedy dorážeti na vlastní zodpovědnost, jako jsi na Chovaňského dorážel. Tvé obráecí a dobré činy počaly tím, že jsi se Babiněm prezval. Jmenuj se tak i na dále, a soudy té nechaž na pokoji. A až jako slunce zazáří, až o tvých zásluhách v celé Republice bude pověst rozšířena, pak necht' se lidé dovědí, kdo jest onen předslavný šlechtie. Ten i onen bude se stydět tak velikého rytíře před soud poháněti, za ten čas jsi zahynou, a třetí usmířš. Nemálo skutků se také zapomeno, a já ti ještě jednou slibuji, že tvé zásluhy prohlásím a sněmu té za přelíon odměny představím; neboť jsi v mých očích toho již nyní hoden.

— Milostivý pane! ... Čím jsem si tolik lásky zasloužil?

— Více než nejeden, kterýž myslí, že má k ní právo. No, no, ne-trap se, milý přivřecně králův, neboť doufám, že tě i přivřekyně ne umine, a tá Bůh, že mi brzo spolu přivřecně rozmnožíte.

Kmitie, ač chorý, vzešel se náhle z lože a padl jak byl dlouhý k nohoum královým.

— Pro Boha! Co činiš? zvolal král. Bůh ti ujde! Ondřeji! ... Půjďte sem, kde jste kdo?

ÚPLNĚ ZDARMA

Jste-li střízeni Zlatou žilou

můžte si léčení pro tuto chorobu nechat dle na zkušku. Zlatá žila je ochotně a ÚPLNĚ ZDARMA.

Váimněte si uvedených zde příznaků

Nadory a puchýře na spodní části těla, někdy mokvajici, jež čim sezení neb ležení na znaku nenechávají. Neptílemné, palčivé svědění v těchto místech. Bolestná, krvavá a nepravdělná stolice, zápa, bolest v křizi a j.

Zlatá žila vzniká nejčastěji následkem nemožení a nastouzení, dleto vaje se co následek dlouhotrvající zácpy a velmi zhusťa trpí jí i ženy před neb po těžkém porodu a při různých chorobách mateřského ústrojí.

Trpíte-li na této chorobě, dopište si o náhrádku popis Zlaté žily a o vzarek daného léčení na několik dní na zkušku. Dleto se moci léčiti slova, aniž by o tom kdo věděl, bez přerušování ve vašem domním zaměstnání a bez OPERACE. Cena úplného léčení jest velmi mírná, každému přístupná, tak že i chudý si je může zaplatiti. Po obdržení léku na zkušku, který bude poslán úplně zdarma, obrátím posty, nemusíte nic kupovati, když budete viděti, že lék neúčinkuje. Mám též lečené, osvědčené domácí léčení pro Revmatismus, Katar, Bolesti hlavy, Zád, Zalužení a jiné nemoce — mužů a žen a dívek. Svoim, popis a vzorky i ceny léků zdarma na požádání. Píšte český neb anglicky. Adresa:

Marie Votýpka

Dept. 10. South Bend, Indiana.

Jste oprávněni k tomu nejlepšímu "nestojí to nic více"

Pale dobře obstarávané přístroje "Jesse James" a lepší tandly. Dohodí dobytek nebo prasata v ohřevu, aby na sebe dlema přivřeli vlnu nebo rny, musí býti dobře konveny a musí jim býti pečlivě pozorováni vlnička. Výsledku může býti rozdílný (mnohdy dohoditě) dlejší dobytek, náležitě odměněné dleky konveny, musí nastá a přivřeti, vlnička musí být znalost a zkušenost jsou nepohleditelnými číselny.

Nás oběma oběma (mnohdy) dlejší obstarávané přístroje, což léch 33 procent měřící měřící. A v tomto přístroji znanoucí? Je naše pracovní síly, prodáváči jsou oprávněni, spolehliví, zkušení neobolobten službou. Ze dobře každou zásluku obstaráme, a nejlepší výhodu prodávme, ve skutečnosti pracujeme pro nejlepší zájem — zjednatě zaslouže v každém způsobu, vaše zájmy jsou naše zájmy. "Spolehlivě pracuje a rychlý výhled" jest našim heslem. Zde je náš, přivřetě se.

Tento týden prodáči pane pro P. W. Brown a Ingwood, Neb., 33 kusů jízdního dobyteku, jelikož je 40 kusů stádo, za nejvyšší cenu, jaká kdy byla za podobný druh dobytek zaplacená 8. 10. třím, nyníž tento týden prodáči pane 15 kusů stádo a jako se pro Jan Kabančík z Ord, Neb., za 48. 00, nejvyšší cenou, tímto vše vypláceno za jalovce a voly.

JOS. BLISS & SON CO.

Komisionární živin dobytek.

230 232 New Exchange Building

Long Distance Telefon No. 300 SOUTH OMAHA, NEB.

Jeller & Brwino Company Ltd. SO. OMAHA, NEB.

FRANK YUN

vlastní čistě a hojně zásobený

řeznický a uzenářský obchod

V ČÍSLE 2206 JIŽ. 16., OMAHA.

Bohatý výběr čerstvého masa, nejlepší jakosti a za ceny neuvěřitelné. Veškeré výrobky uzenářské těší se to nejlepší jakosti. Objednávky možno učiniti telefonem: Douglas 3423.

E. H. Vrána & Co.

architekti a inženýři.

Vyhotovují plány na všeoh druhů budovy — velké obnůvřecně obchodní budovy, školy, kostely a jiné. Inženýrskou práci jako stoky a potobne. Úřadovna: 875-77 Brandeis Bldg., OMAHA, NEBR.

Lee-Glass-Andresen Hardware Co.

PRODÁVÁ VE VELKÉM

Uačené, vyráběné a lakované plechové nářadí. — Činovaný plech, železný plech a kovové zboží. — Ostnatý drát, hřebíky, nožířské zboží, blyčky, střešní zbrauě, náboje a sportovní zboží všeho druhu.

9th and Harney Streets. OMAHA, NEBRASKA.

Pozor na zrak!

Škta na oči připravujeme dle nejnovější metody. Máte-li slabý zrak, neodkládejte — bude to jen ku vašemu prospěchu.

Bolesti hlavy, závrat od strání častu dobře přispůsobené brýle.

Touto liti jsme upokojili. Cooy mírné.

A. Cecha a Oldř. Cecha

registrováni

čestí optikové

1218 So. 13. Street OMAHA

Předplaťte svým přátelům "Pokrok".

to, že jsem se přeslechl, anebo že

je přisaha přece jen přísahou.

ZIRA CIGARETTES PLAIN-END